

Et attolit vocem suam, signans caput ejus in crucis modum, ac dicens: Nunc et semper. Respondent: Amen. Qui vero ordinatur, adoratur usque ad terram *): et surgit rectus, postquam episcopi dexteram suam a lateribus ejus removerunt, solumque evangelii unicum eo, a quo sustinebatur, ab ejus dorso elevarunt. Tum Maaphram et Birumam super altari ponunt: virga autem ad parietem stat juxta altare; quas omnes archidiaconus affert. Praesul autem circumdat eum Maaphra, et induit Biruna, et tradit virgam in manum ejus dexteram: et signat eum crucis signo in fronte pallice suo dextro, ab inferiori parte ad superiorem, et a dextra ad sinistram dicens:

Segregatus est, sanctificatus est, perfectus est, consecratus est talis in opus magnum episcopatus loci N. aut civilitatis, aut dioecesis talis, et omnis dignions ejus; in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti.

Respondent: Amen. Et osculatur eum praesul in capite, benedicens ei voce, quam is audire possit, ac dicens. Perficiat te Deus ad opus justitiae usque in saeculum.

Postea apprehendit illius manum, et collocat eum in ordine suo ad dexteram suam, vel sinistram secundum praeressionem sedis ejus. Tum accedunt presbyteri, et diaconi et salutant praesulem, et eum, qui ordinatus est. Et incipit praesul canticum cancellorum. Et dum dicunt canticum, salutatur praesul altare, et convertit faciem suam ad occidentem. Deinde archidiaconus adducit ordinatum ad altare, baculum de manu ejus tollens; ille vero salutat altare, et pontificem, statque in loco suo cum decore. Tum reddit illi baculum suum. Qui vero intra cancellos sunt, accedunt unusquisque secundum ordinem suum, et substant altare, pontificem et ordinatum. Egressuntur autem presbyteri et diaconi ad bema, portantes luminaria et thuribula, unusque de presbyteris portat crucem, et pontifex procedit cum eo. Dumque pontifex dicit: Gloria, ascendunt ad bema, et archidiaconus intonat: Pax. Pontifex vero orat dicens: Tibi Domine et Sanctus.

Stant autem episcopi, unusquisque juxta primatum sedis suae. Dumque lectio sancta² inchoatur, accedit archidiaconus, omniumque baculos tollens in patriarchium (domum patrum) desert praeter baculum praesulis. Scito autem, quod lex erat antiquis, ut ab eo tempore, quo consuetudo episcopus ad altare accedebat, donec absolveretur postrema oratio, quae est: Deus magne, qui a saeculo, evangelium super dorsum ejus poneretur, nec tolleretur; sed hanc consuetudinem abrogarunt patriarchae**). Sic quoque canonem, cujus initium; Christe, qui servis suis,

¹ A inter oculos. — ² A prima, quod et Assemanus junior in aliis codicibus haberi notat.

*) Ab initio ordinationis usque ad hunc locum jubetur ordinatus flexo utroque genu divinam gratiam suscipere. Antequam autem erigatur, ad terram usque prostratus adorat.

**) Nimirum voluerunt patriarchae, ut evangelium ordinando imponeretur, cum consecrator dicit: Divina gratia et: Deus noster bone, dumtaxat; non vero cum dicit: Deus magne, qui a saeculo.

dicebant antiqui. Sed hunc etiam abrogarunt patres patriarchae, ejusque loco jusserunt dici canticum cancellorum, cum quo ad bema egrediantur.

Atque ita perficitur ordinatio episcoporum, qui recens ordinantur a metropolitae aut patriarchae. Hic etiam ordo eodem modo observatur, quum metropolitae ordinantur. Verum addunt in ordinatione metropolitae in oratione: Deus magne, qui a saeculo: haec verba. Ut faciat virtute doni tui episcopos et presbyteros et diaconos etc. Et praedicat eum archidiaconus sic: Qui ordinatur et constituitur metropolitae ad ecclesiam etc. Et respondet: Decet et convenit, bis in ordinatione metropolitae. His addunt sex metropolitae*), Etiam, scilicet, et Sobae, et Perath-Mesene, et Assyriae, et Beth-Garmae, et Halabanae. Per ipsum quoque perficitur electio patriarchae, postquam ex hoc saeculo migraverimus. Et haec dilucidationis causa adnotavimus**). Explicat.

Confirmatio episcoporum a patriarcha.

Item ordo perfectionis episcopi a Catholico.

Primum seligunt odas pro vespertinis et nocturnis horis ex officio Apostolorum et dedicationis ecclesiae de more. Mane autem facto, hora tertia procedit patriarcha et episcopi cum eo, ornati Birumis et baculis. Qui autem perficitur, detecto capiti imponat velum, et procedat post patriarcham, sibi vestimentorum ejus apprehendens et inclinatus, quasi ad eum confugiens. Et incipit praesul canticum commune: et venientes ad altare introeunt. Is vero, qui perficitur, stat in ordine presbyterorum: et incipit: Pater noster, qui es in caelis: Archidiaconus intonat: Pax. Praesul orat. Perfectione, Domine, quae a te est, et aptitudine, quae a te conceditur, perice et consumma in servo tuo donum muneris tui, qui per patrem commune Dominum caput religiositatis (summum hierarcham) perficitur in nomine tuo, et consummatur dextera tua, et benedicatur, ut possideat virtutem in regimine gregis tui sibi commissi, gratia et miserationibus tuis, Domine universorum.

Et incipit: Memento Domine; tono: Peregrinus, eoque absoluto orat:

Eja perfecte, qui natura tua perfectus es, et divitiis perfectionis tuae consummantur ac perficiuntur omnes illi, qui ad perfectionem aliquam veniunt, virtutem tuam, quae perficit nonnum perfectos, copiose diffunde super electum tuum, ut perficiatur in opere episcopatus sibi crediti et caute stet in passione sua. Domine omnium donorum bonorum, Pater et Fili.

Et incipit canticum. Christe, qui elegisti Apostolos tuos. Gloria: Apostoli electi et sancti. Canon. In multitudine. Quoniam fecisti eum.

*) H. e. nomina singulorum metropolitae enunciant, ac praecipue sex metropolitae, a quibus patriarcha ordinari solet.

**) Verba sunt haec Jesujabi Adjabeni, qui Pontificale Nestorianorum emendavit. Significant autem, hoc ritu non solum episcopos ordinari posse, sed etiam metropolitae et patriarchae, etsi pro patriarchis alius ordo institutus sit.

Christe, cujus virtute perficiuntur et consummantur gradus sacerdotii, tu, Domine, virtute tua perface servum tuum virtute Spiritus Sancti, quemadmodum perfecisti discipulos tuos iis benedictionem impertiens.

Eodem. Christe, qui Apostolis tuis sanctis dedisti claves thesaurorum tuorum spiritualium, da, Domine, nunc huic servo tuo spiritum, et virtutem, atque perfectionem, ut pascat populum tuum et liget, ac solvat juste in caelo et in terra.

Eodem. Per dexteram apostolicam; per quam accepit Paulus perfectionem, et per quam communicavit cum ipso Barnabas in praedicatione; per ipsam perficiatur, qui te adorat, ut regat populum tuum caste.

Eodem. Christe, qui Paulum ex alto vocasti ad evangelium tuum, et impositione manus Petreae etiam illum perfecisti, perface, Domine noster, adorantem te dono obumbrationis gratiae tuae.

Alius. Vox de coelo. Ibunt de virtute. E virtute, Domine noster, in virtutem extolle adorantem tui, et eleva; eique concede perfectionem, quae ex te est, per orationem sacerdotum tuorum sanctorum.

Eodem. Perface, Domine noster, clementia tua, servum tuum virtute gratiae tuae, ut oves gregis tui regat in semitis mandatorum tuorum.

Eodem. Virtute gratiae Spiritus Sancti perface, Domine noster, adorantem tui, ut pascat oves gregis tui cum mansuetudine et suavitate.

Tono: Beatus qui. E virtute, Domine noster, in virtutem extolle adorantem tui, et eleva; tuque perfectione consumma eum, et perface, ut possit sine offensione semitam mandatorum tuorum currere. Caput autem ejus corona Spiritus Sancti luce intexta exorna, et da ei virtutem et robur, ut vincat malum dolosum, tuumque gregem pusillum et debilem enutriet cibo spirituali; atque oves tuas, quas in manus ejus commendo, pascat in charitate et timore; ut cum veneris tu plasmator in fine ad judicandum omnem rationalem, audire illum facias eam vocem: intra in regnum meum, et in ipsum deportare.

Eodem. Perface, Domine noster, clementia tua servum tuum, per virtutem gratiae tuae, eumque perfectione tua consumma, ut pascat cum mansuetudine gregem tuum, et regat oves pascuae tuae; da etiam ei virtutem de virtute tua, ac orna illum ornamento pulchritudinis tuae, corona quoque decoris tui corona eum; personamque ipsius illumina luce tua, et splendore ac nitore vultus tui; adjuge ei virtutem adjutorii tui, ut ambulet sine macula in via tua, et sine reprehensione in semita tua; custodiatque verba, quae in annunciatione tua; et intelligat mysterium adventus tui; ac meditetur in mandatis tuis, perfaceque omnia praecipita tua; et cum veneris in fine cum gloria tua ad judicandum omnes creaturas tuas, intret in regnum tuum tecum, et in thalamo lucis tuae deliciis affluat.

Eodem. Sacerdotem, quem elegit dextera tua ad gradum summi sacerdotii, imple, Domine noster, Spiritu Sancto, ut sit sanctificator fratrum suorum.

Eodem. Spiritus, qui descendit super Apostolos in coenaculo, et sapientes eos reddidit, ipse descendat super servum tuum, ut pascat oves tuas caste.

Archidiaconus intonat: Pax. Praesul orat. Qui natura a saeculo perfectus es, quique essentialiter perfectionem possides, perface Domine cum religioso tuo isto gratiam tuam, et effunde per manus ejus donum tuum, ut sit perfectus in pontificatu, quem ei credidisti, Domine graduum perfectorum, largitor donorum spiritualium, Domine universorum.

Et incipit. Ad te levavi. Perface donum tuum, Domine noscitur cum servo tuo. *Cumque absolverit, non orat, sed imponit exangulum dorso ejus; non oportet autem, ut legat super eum, quoniam semel lectum fuit super eum. Quod si legere voluerit, recitet lectionem Pentecostes, non vero: Caesariae Philippi. Patriarcha dicit, Gratia D. N. J. Christi, quae semper. Vide in ordinatione episcoporum. Et signat seipsum. Respondent: Amen. Archidiaconus intonat: Pax. Praesul imponit dexteram suam capiti ejus, qui perficitur, dicens: Deus noster bone. Vide eam a dextera tua post: Gratia Domini nostri. Et signat caput ejus, qui perficitur.*

Tum archidiaconus praedicat: Attollite oculos vestros in altum, et postulate misericordiam a Deo clemente pro N., qui perficitur episcopus. *Non dicit: pro N. presbytero, ut imperiti dicunt. Et respondent: Decet et convenit: semel praesul voce teniti pro: Deus magnus, qui a saeculo, dicit.*

Gratia D. N. J. Ch. et charitas Dei Patris, et communicatio Sancti Spiritus, qua ordines omnes sanctae Ecclesiae continentur fluuntque; perficiatur tecum misericorditer, perficiatque te omni dono pontificatus, quem accepisti ad aedificationem Ecclesiae Dei, et gloriam sancti et gloriosi nominis ejus. *Attollit vocem: nunc et semper. Et signat super caput ejus. Respondent: Amen.*

Et tollunt evangelium a dorso ejus. Qui vero perficitur, adorat, et surgit. Archidiaconus autem accipit Maaphram de altari, traditque Caithico, qui eam illi aptat: tum Birana eum induit, et baculum in manum ejus tradit, signatque eum in fronte, dicens:

Segregatus est, sanctificatus, perfectus et consummatus est N. in opus magnum episcopatus civitatis N. totiusque ditiosis ejus. In nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti. In saecula.

Et signat eum in fronte cum invocatione nominum Patris etc.

Et osculatur eum in capite, statuitque eum in ordine suo. Accedunt autem presbyteri, et diaconi, et salutant altare, patriarcham, et eum, qui perfectus est, procedantque cum hymno cancellorum in bema. Atque ita perficitur ordo episcoporum.

*Oratio *) dicenda a praesule, dum induit ordinandum Maaphra. Induat te Dominus pallio (seu casula) lucis in ordine isto pontificatus, et Maaphra decenti summi sacerdotii et sanctificet membra tua in castitate, teque dignum efficiat revelatione facierum in manifestatione ipsius, adjutorio suo, quod tibi opitulatur. Amen.*

Ad Biranam. Stola haec principalis, quae ex hoc altari perfecta est, et occulte accepit virtutem caelestem, te ornet manifeste, ut oves tibi conceditas perfecta ac pura cura pascas, et cum Apostolis sociis

*) Orationes istae ad ordinationem episcoporum pertinent, licet in codice hic repositae sint, eo quod etiam a patriarcha in perfectione dicantur.

*Ordinatio autem et electio patriarchatus hunc in modum peragitur. Postquam patriarcha ab ecclesia migravit, conveniunt sacerdotes, episcopi et fideles plebs, hoc est, medici et scribae *), qui in urbe pacis Bagdado commorantur. Tunc accessit episcoporum Cascarae, si quidem in vivis est: ipse enim est caput episcoporum provinciae magnae et patriarchalis **), idemque deaterram patriarchae tenet, ejusque sedem vacantem custodit. Quod si mortuus est, accessit episcopum Zabaram. Et si hic non adsit, episcopus Hirtae et Akulae. Quo defuncto¹ episcopum Pheroz-Sapor, quae et Anbara. Et hoc absente episcopum Nipharae, atque ita unum post alterum, donec ad episcopum Kosrae deveniant. Quumque is advenerit, sedet in domo patrum², omniaque munia patriarchatus implet, praeter ordinatorem episcoporum, et excepto, quod baculum non tenet, nec Bir-una utitur. Exactis autem tribus mensibus scribit ad cunctos episcopos et metropohtas, ut in urbem pacis adveniant: quorum si quis morbo, aut aliqua infirmitate impeditus fuerit, suffragium suum propria manu scriptum per eos, qui adveniant, episcopos mittit. Metropolitaram autem uniusquisque secum adducit tres episcopos ex sua provincia. Tunc vero communi sententia personam eligunt iuxta canonem et definitionem, consensum autem suum praestant episcopi omnes sigilloque proprio firmani.*

Cumque res per episcopos, primosque et fideles Bagdadi peracta fuerit, patres, presbyteri, diaconi, populusque fideles conferunt se ad civitates Arsacis Seleuciam et Ctesiphontem. Postquam autem e naevibus descendunt, incipit electus canticum istud: Erigens de stercore: qui erigit e pulvere, quod vide seria 3, hebdomadae 3. jejuni. Ipsi vero respondent ex canticis occursum, donec monasterium patriarchale ingrediantur, ubi quiescant usque ad horam officii vespertini. Tum surgunt metropolitae, et episcopi, suoque ornatu et Birinis induti, et baculos tenentes, incipiunt. Pater noster, qui es in caelis. Praesul³. Jaculatoria. Fundamenta ejus. Et: sicut incensum. Et: Tibi Domine, secundum ritum festorum: ante: Magister noster. Dexteram Domini, quae omnes vocat ad regnum. Gloria. Benedictus sit Christus, qui induit. Post. Si Martires, aut: jam veritas. Dominus dabit virtutem. Dominus virtus est. Virtute Spiritus tui corroborati sunt Apostoli sancti, Salvator noster, et egressi sunt ad bellum contra Malignum et virtutes ejus. Atque ensibus districtis et acutis linguarum suarum destruxerunt aciem inimici, et omnes exercitus ejus debellarunt: modo vero, postquam vicerunt omnia

1 A absente. — 2 A patriarchio. — 3 A deest praesul.

*) Primores laici, quales erant Archiatri, scribae aliique christiani Calipharum principumque infidelium administri, qui in aula regia plurimum valebant, suam in electione patriarchae opem conferunt. Vota populorum requiruntur in universo electionum negotio apud Syros. Nestoriani vero patriarchali ex familia Mamac, qui ab anno 1500 ad hunc usque diem throno patriarchali in Mosulana civitate incubarunt, alium induxerunt morem. Per designationem enim a vivente patriarcha futurus successor creatur; designatur nimirum puer quispiam ex cognatis et consanguineis ejusdem, qui ad officium suscipiendum praeparatur.

**) Est provincia, quae patriarchae ut metropolitae specialiter subest.

tuis tradas talenta tua Domino tuo, ac audias ab eo verbum, quod te lactificet, atque cum ipso delecteris bonis indeficientibus ac sempiternis. Amen.

*Ad velum *).* Claves domus Simonis, qui traditae sunt oeconomicis diligentibus, et pastoribus peritis ad dispensationem divitiarum spirituum, et ad ligamen, et solutionem in coelo insimul ac in terra, atque ad apertionem portae miserationum tradit tibi Spiritus Paraclitus, qui te elegit, prout placet dominationi suae; ut per illas facias voluntatem ejus omnibus diebus vitae tuae in ovili Christiano in saeculum. Amen.

Ad virgam. Virga fortitudinis et potentiae, quae ex Sion intellectuallui missa est ad te, ut per eam pascas status christianos et gradus orthodoxorum, illa te corripiat, et per eam corripiat eum, qui per te dirigitur, ut per orationes tuas perveniat ad portum vitae et lucis. Et tu, ac oves tuae ad regnum caelorum perducamini, et in sessione dextera in acubitu justorum custodiamini cum sociis tuis per gratiam benignitatis Domini tui. Amen.

Ad ordinandum: Quia dignum fecisti, Domine, humilem servum tuum supra omne meritum opere duplicato perfectionis negotiationis istius sublimis talentorum, quae spiritualibus exoptabilis est, terrenis desiderabilis, et daemonibus terribilis, quae per gratiam negotiorum, et quibus ditatus etiam alios ditam; ita, Domine mi, dignam fac humilitatem meam, et adjuva, ut in duplum laboribus operum virtute praedictorum offeram ea dominationi tuae, virtute gratiae tuae, et auxilio miserationum tuarum, omnibus diebus vitae meae etiam, et Amen.

Explicit ordo perfectionis episcopi, quae fit a Catholico.

Consecratio patriarchae.

Item ordo impositionis manus Catholicorum.

Domine noster adjuva me per tuas miserationes. Amen.

*Perficitur autem in ecclesia magna Cocheni in Mahusa **), quam congreantur ad constituendum patriarcham ***), iuxta traditionem et definitionem religiosi Marabae Catholici, et sanctae memoriae Domini Gabrielis metropolitae Perath-Mesence, seu Bassorae: et secundum ordinem Domini Cypriani metropolitae Nisibis.*

*) Pontifices Syri et Armeni loco cerei bisulci seu trisulci, quem Graeci δωρίσιον et τριπίσιον vocant, cruce parva argentea vel aurea utuntur, ex qua velum pendet, eaque populum signant; sed est et aliud velum, quo perficiendus episcopus caput suum tegere jubetur in Pontificali Nestorianorum.

) Vide dicta p. 242. nota *, et T. I. p. 3. n. 2.

***) De electione patriarchae vide Bibl. Or. T. III. P. 2. p. 648. seq. Antea Modanae seu Seleucia in ecclesia Cocheni omnes fere patriarchae electi et ordinati perhibentur. Postquam vero Califarum Saracenorum sedes Bagdadum translata est, ibi etiam domicilium suum patriarchis figentibus lex lata est, ut in eadem urbe in coenobio patriarchali fieret quidem novi Catholici electio, sed illius consecratio non alibi quam Seleucia in Cocheni ecclesia, quae a S. Mari fundata dicitur, estque ecclesia patriarchalis, juxta antiquam consuetudinem perficeretur. (Bibl. Or. T. III. P. 2. p. 661).

certamina, en obsecrant tuam dominationem, custodias Ecclesiam tuam a Malo et virtutibus ejus. Nosque omnes dignos fac, qui ingrediamur cum ipsis in thalamum lucis ad canendam gloriam dominationi tuae. *Gloria.* Apostolorum castorum, et sanctorum Jesu Redemptoris nostri amicum, Petri et Pauli, columnarum Ecclesiae sponsae Altissimi, qui praedicarunt mysterium magnum, et docuerunt in orbe creaturarum Trinitatem laudandam, posueruntque fundamenta ejus super petram fidei: oratio ipsorum sit murus animabus nostris adversus omnes noxas, et per eum liberemur a Malo et artibus ejus, dignique fiamus, qui cum ipsis canamus gloriam in regno. *Et intonat proclamationem, quumque pervenerint ad illud:* Pro patre nostro: *dicunt:* Pro sanctis patribus nostris: *proferuntque nomina metropolitaram et episcoporum, unum post alterum iuxta ordinem suum. Et ita in secunda (proclamatione).* *Deinde:* Sanctus: *festorum. Jaculatoria* 1. Dominus regnavit, et decorem. 2. Cantate Domino canticum. *Initium.* Dominus regnavit. Irascantur. *Tono.* *Fundamenta ejus. Canticum proprium diei. Adjuuge.* Venite populi. Pater noster, qui es in coelis.

Et vigiliant vigiliam (hoc est: dicunt nocturnum officium) incipientes ab initio Davidis (psalmodum) cum cantibus et canonibus.

Sessio prima. Apostoli, qui fuerunt fontes benedicti in terra: *Et mutationes ejus. Et cum tempus suppetit, dicunt sessionem secundam:* *Dono: et socias: Adde:* Fontem vitae. *Et mutationes ejus. Gloria.* Lampades lucis. *Canones Apostolorum. Hymnus.* Benedictus Dominus, cujus servi dormiunt. *Canticum, O sacerdotium. Sessio, quae inter:* Confitemini: Apostoli, Cephas. *Et socias ejus. Gloria.* E numero. *Sessio* rō: In aeternum tu es: Domine cum turba. *Et socias ejus. Gloria.* Pater, Fili et Spiritus Sancte. *Canon.* In Ecclesia confitebor Domino: In consilio. Apostoli postulate misericordiam a Domino omnium pro mundo, ut per orationes vestras custodiatur. *Hymnus.* Oratio Apostolorum tuorum. *Et proclamatio. Canticum:* In quatuor fines¹.

Et deinde ingrediuntur ad altare metropolitae, episcopi, presbyteri et diaconi, ac dicunt: In aeternum es: *inter Catholicos. Tum cantus vigiliarum.* Coeli enarrant. *Ton.* Dominus regnavit, et decorem Secundas. Exaltabo te Domine: *cum tono ejus. Tertius:* Laudate Dominum de coelis. *Ton. Si Dominus. Adde.* Cantate Domino canticum in Ecclesia. *Responsorium noctis diei occurrentis. Adde.* Ut magister noster. Apostoli, quos elegisti Redemptor noster. *Et socias ejus. Gloria.* Benedictus, qui vos magnificavit. *A saeculo.* Christe ne deseras nos. *Canon.* Beatus qui. *Laudate Dominum.* Laus virtuti tuae, Salvator noster, qui Apostolos in caenaculo replesti Spiritu Sancto. *Hymnus.* Confessio bono. *Ton. Peregrinus. Et intonat proclamationem, patrum metropolitae et episcopos commemorantes. Et incipiunt psalmos matutinos. Tum vero metropolitae et episcopi cancellos ingrediuntur: clerici autem, et scholastici, et populus in templo stant. Patres vero ornantur Maaphris, Birunis, baculis, universoque sacerdoti apparatu. Incipit autem metropolita Elam, aut, qui proximus ipsum sequitur. Deus noster misereatur. Aut.* Confitemini Domino, et invocate. *Auf,* Memento Domine. *Et in-*

¹ A ingrediuntur cancellos.

cipiant canticum: Pater noster, qui es in coelis, totum, et reliquos cantus occursus, unum post alterum.

*Et procedunt ad scholam extra coenobium: deinde redeunt ad altare. Cumque cancellos introierint, electus in diaconum *) introducitur, patrum tunica **) indutus, et stola seu orario amictus, in ordine presbyterorum coram ipsis stat. Archidiaconus, qui est Cascarae episcopus, intonat: Pax, orarium humero impositum gerens. Praesul orat.*

Te, qui pontifices unguis gratia tua, et neclis diademata omnium principatum, qui omne, quod vis, facis, et quod petis, praestas et perficis in coelo et in terra, supplices deprecamur ac petimus, effunde Domine super servum tuum hunc, quem elegisti in ministerium hoc excelsum gratiae tuae, et reple eum spiritu doni tui, ut provide stet in capite populi tui, et secundum voluntatem tuam pascat greges signatos tuo signaculo sancto. Largitor donorum spiritualium Domine universorum.

Metropolita consecrator incipit: Misericordiam Domini in aeternum: *voce distincta, usque ad illud:* Testis in coelo. *Antiphona:* Gratia illa, et donum illud, quod descendit et habitavit super discipulos, ipsa Domine descendat, et ipsa Domine inhabitet super adorantem te usque in saeculum. Tibi commendo claves thesauri spiritualis, ut liges et solvas omne, quod est in terra et in coelo: epitropum (dispensatorem) regni coelorum te facio, dispensa divitias spirituales filiis hominum.

Et orat metropolita, qui proximus venit post eum: Te, qui pontifices unguis etc. gregem tuum notatum signaculo tuo sancto Domine universorum. *Ponunt incensum, et incipit canticum.* Qui cuncta facit i. *Gloria.* Sacerdotium Aaronicum. *Tum orant omnes metropolitae et episcopi, qui congregati sunt, et incipit unusquisque ordine suo, initium cum canone recitans?*

Oratio. Divitiae coelestes et sacerdotales, qui descendit de coelo se inclinans, et in talentis istis aureis spiritum adoptionis filiorum expressit. Tu illuminasti tenebras generis nostri per abundantiam mundam donorum tuorum, quae illustrant animam, concede, Domine, adoratori tuo clavem thesauri gratiae tuae, ut per eam dispenses divitias vitae et positionem auxiliorum gregibus dilectis pascuae tuae signatis nomine tuo, Domine omnium.

Auf haec. Effunde, Domine, virtutem gratiae tuae, et demitte divitias doni tui super servum tuum hunc, quem elegisti, reple animam ejus donis tuis spiritualibus; et da nobis, ut simus cum illo unanimes in charitate et integritate vera fidei et spei, in toto sabbato nostrae vitae, per adjutorium perpetuum, quod ex te, Domine omnium.

¹ A hic add. Et dicunt. — ² A orant . . . unusquisque ordine suo, unam ex quatuor hisce orationibus dicens.

*) Diaconium vocant Syri eam templi partem, quae cancellis altaris clauditur.

**) Est alba presbyteris pontificibusque communis, quae stychario Graecorum respondet.

Alia. Extende Domine Deus noster, et benedic servo tuo, eumque gratia tua sanctifica, concede etiam per manus ejus auxilia et dona tua divina, ut sine macula regat ecclesiam tuam sanctam et cum religiositate ac simplicitate cordis crescere faciat, ditet et pascat greges tuos; et diligens provident recta ovis gregis tui omnibus diebus vitae suae super terram, Domine omnium.

Alia. Dignum fac, Domine, servum tuum, cui credidisti passionem ovium tuarum redempturam, et agnorum tuorum simplicium, et ordines ovium emplarum sanguine, qui effusus fuit pro omnium rationalium promotione, ut integro corde et ductione manuum regat eos, et super prata (pascua) fortitudinis discumbere illos faciat, et aqua quieta doctrinae potet; et a valle umbrosa mortis eripiat, et disponat coram eis mensam regie instructam veritate tua contra adversarium evangelii tui, ut saturentur, et impinguentur cor eorum Spiritu Sancto tuo sanctificante omnia, Domine universorum.

Et incipiunt canonem tono: Parce, et propitius esto.

Bonitatem fecit cum. Christe, qui ditasti Apostolos tuos per donum Spiritus, selige servum tuum ad passionem gregum tuorum. *Eodem.* Virtus Spiritus Sancti, quae descendit et mansit in caenaculo Sion super discipulos, ipsa Domine descendat super servum tuum. *Eodem.* Dominus virtus est. Mitte Domine, Deus noster, Spiritum sanctitatis, et illapsus maneat super caput servi tui, ut stet coram te cum suis ovibus in castitate. *Eodem.* Pastorem, quem segregasti et elegisti, Domine noster, ut pascat oves tuas sanguine tuo redemptas, reple gratia Spiritus Sancti. *Tono: Beatus qui.* Deus iudicium tuum da: Christe summe pontifex, ex quo dimanat sacerdotium, perforce Domine dominantium servum tuum, quem elegit gratia, ut sit caput religiositatis (episcopatus) et gubernet ecclesiam electam; fac etiam illum dignum, qui cum puritate et virga verbi vivi pascat oves, quae sunt in omnibus finibus, et terminis, et locis; et sparge ac effunde super eum benedictiones, et munera cum donis, atque ipsum constitue magnanimum, Domine, in longitudinem dierum in veritate fidei.

Eodem. Christe, qui dedisti caetui pio Apostolorum probatorum puritate potestatem in Ecclesia electa, et in coelo, prout convenit etiam; concede per gratiam religioso coronam decoram gloria summi pontificatus praeclari, in ordine patriarchatus, ut pascat populum tuum cum vigilantia et mansuetudine secundum voluntatem tuam; et illum, qui perditus est per errorem, reducat sollicitus, et illum, qui in fide infirmus est, medicina sanet; et omnes insimul ac unanimiter glorificemus te assidue, et perpetuo.

Eodem. Christe rex regum, Domine noster, Jesu spes nostra et honorificentia nostra, dignum fac servum tuum Deus noster, ut sit caput exercitui nostro, et pure regat caetum nostrum, pascat etiam totum gregem nostrum secundum voluntatem tuam, qui curam nostri geris, Fili Altissimi, noster auxiliator; et in diebus ejus multiplica nobis pacem, ac tranquillitatem, qui nos laetificas, ut ex ore nostro et lingua nostro ascendat ad te gloria omni tempore.

Eodem. Quia praevenisti eum. Respice de coelo Salvator, creator altitudinis, et profunditatis, ac vitae omnis halitus et odoratus; et electi tui huius idonei, quem charitate et anxietate elegimus, ut super nos

Catholicus praecesset, caput corona lucis tuae radio, qui splendet prae fulgore; benedic etiam illum omni honestate summi pontificatus, quae eidem congruit, et purum eum facito ac mundum, pastoreque vigilem et sedulum, qui Ecclesiam tuam sanguine tuo redemptam virga sermonis tui, et non securi pascat, uti convenit et decet; eamque ad portum tutum perducatur, liberetque ab angustia tentationis et periculi mali ac difficilis; et cum novissima tuba personat, tuusque adventus omnibus apparet, sursum gratia tua ipsum elevet in regionem, quae superior est omni angustia, et cujus gaudium non deficit. Ibi autem te collaudet sine silentio, et sine cessatione cum vigiliis.

Eodem. Christus fons religiositatis, et origo sanctitatis, qui ortus est ex genere nostro in fine ad redemptionem omnium creaturarum; et ex populo pleno nequitia elegit sibi coetum pium ad institutionem omnium gentium, eosque replevit gratia Spiritus Sancti sanctificantis, et dedit eis claves regni coelorum stabilis, ut sursum ac deorsum aequaliter ligarent et solverent iuste; elige servum tuum electione bona ad opus patriarchatus, et unctioe summi pontificatus unge illum cum omni convenientia et caput ejus caste exorna corona summi pontificatus; eum autem orna per amictum operum justitiae, et per Maaphram verbi tui vivi; et indue eum virga passionis, quae custos est omnium mandatorum, ut oves tuas et gregem tuum, quae ei commendasti, cum cautela pascat et omni vigilantia; et operare per manus ejus signa, miracula et prodigia, ad eum veneris Domine noster in fine ad iudicandum omnes creaturas, ad regnum tecum ingrediat, tibi que psallat laudem novam¹.

Quod si per tempus licuerit, dicere poteris aliquos ex illis canonibus, qui descripti sunt supra in ordinatione episcoporum, aut alios, qui infra in fine describuntur.

Archidiaconus intonat: Pax: Princeps metropolitanorum orat: Dignum fac, Domine, servum tuum, cui credidisti. Vide a dextera tua scilicet in ordinatione episcoporum. Et incipit canonem istum: Deus² miseretur. Effunde, et perforce gratiam tuam, Domine noster, cum servo tuo. Et dicunt: Gloria: non tamen orant; sed ponunt evangelium super dorsum ejus: et metropolitanae imponunt manus suas super caput ejus, et episcopus imponunt manus suas super corpus ejus; legit autem lectionem episcopus Pheroz-Sapor, seu Anbarae. Cum autem venisset Jesus in partes, uti descriptum est supra³. Cumque lectio absoluta fuerit, archidiaconus intonat: Pax. Et recitant super eum metropolitanae et episcopi omnes, qui congregati sunt, clara voce orationem istam.

Gratia D. N. J. C.; quae omni tempore deficientia supplet, cum benedictio Dei Patris, et Filii ejus unici et virtute Spiritus Sancti ab omnibus adorandi, largitoris omnium bonorum; etiam nunc Domine Deus, eligit in ecclesia tua Orientis Coches matris ecclesiarum Seleucia et Ctesiphontis civitatum Arsaciarum, talem metropolitanam, aut episcopum, aut presbyterum, et monachum in opus magnum patriarchatus. Oremus omnes pro eo, ut adventat super eum donum tuum, Deus, et perficiat

1 A Pro his omnibus post quatuor orationes habet. Et dicunt canones duos, quorum 1. incipit Christe, qui Apostolos tuos ditasti, 2. Christe summe sacerdos. — 2 A add. noster. — 3 A add. in ordinatione episcoporum.

cum virtute, atque consummet in ministerio patriarchatus, gratia et misericordia Unigeniti tui, cui tecum et cum Spiritu Sancto gloria, honor, gratiarum actio et adoratio.

Attollit vocem consecrator. Nunc et semper. *Et signat se ipsum et respondet:* Amen. *Archidiaconus intonat:* Pax. *Et recitant metropolitanæ:* Deus noster bone, dives in miserationibus tuis. *Descripta est in ordinatione episcoporum.* Si autem metropolitæ non fuerit, dicunt etiam super eum: Deus magne, qui a saeculo. *Oportet autem, ut in ea addant:* Et faciat in virtute nominis tui et doni tui metropolitam, et episcopos, et presbyteros, et diaconos. *Et reliqua.* *Et hanc quidem precationem recitant metropolitanæ.* *Episcopi vero manum imponunt ei dumtaxat¹, ostendentes per hoc ordinatum et consecratum ipsis honore majorem esse ac sublimiorem.* *Respondent autem:* Amen. *Aut dicunt pro:* Gratia, quæ supra descripta est, hanc aliam.

Gratia D. N. J. Christi, quæ semper deficientia supplet ac perficit, cum beneplacito Dei Patris omnipotentis et Filii ejus disponentis omnia, et virtute Spiritus ejus cuncta perficientis, omniaque in omnibus operantibus: etiam nunc nutu ipsius, quo cuncta gubernantur, elegit ecclesiae suae sanctae talem metropolitam, aut episcopum, aut presbyterum, et monachum, in opus magnum summi sacerdotii patriarchale. Oramus omnes pro eo tanquam filii Paternitatis ejus, ut adveniat super eum abundanter donum Dei, quod ipsi per Spiritum Sanctum ab eo conceditur, et perficiat, consummet, ordinetque eum in hoc ministerio, gratia et miserationibus suis, ad stabilimentum ecclesiasticæ fidei, et ad perfectam perpetuanque populi nostri salutem: nunc. *Et signat seipsum.*

Et pro Deus noster bone, hanc: Deus noster bone, et benefactor. *Repete.* Dives in immensis miserationibus suis, et abundans in clementia Deitatis suae; tu, Domine, per multitudinem gratiae tuae ineffabilis posuisti nos, ut essemus mediatores istorum donorum tuorum divinorum et coelestium, quæ dantur ab auxilio dominationis tuae, et conceduntur in adjumentum hominum, et in redemptionem communem per manus infirmitatis nostrae in Ecclesia tua sancta, sponsa tua, quam despondidisti Filio tuo, et coronasti, redemisti eam per passionem Christi tui. Et secundum apostolicam, Domine, traditionem, quæ de generatione in generationem ad nos deducta est, et ad nos usque pervenit per chirotoniam et impositionem manus ministerii ecclesiastici; beneplacito consensuque Trinitatis sanctae, et concessione patrum nostrorum religiosorum, qui in Occidente sunt, in hac potissimum Coehensi ecclesia, communi matre omnium ecclesiarum orthodoxorum; en praesentamus coram magnitudine tua, Deus noster laudabilis, ab omnibus adorandæ, servum tuum hunc, quem segregasti et elegisti, ut sit catholicus patriarcha electus in ecclesia tua sancta: et unanimi omnium nostrum, tuaeque divinitati grato consensu, charitatisque et honoris vinculo oramus omnes conjunctionum pro eo, ut veniat super eum gratia Spiritus Sancti illapsu et inhabitatione divina, perficiatque et sanctificet, et consummet eum in opere perfecto

¹ A. add. ut per hoc consensum suum demonstrant. Dominus autem Joannes Abgari filius affirmat oportere, ut metropolitæ simul et episcopi recitent super eum. Quæ in notis a juniore Assemano etiam memorantur.

ministerii hujus magni et excellentis, ad quod praesentatur, gratia et miserationibus Unigeniti tui: nunc. *Et signat eum, qui ordinatur.*

*Archidiaconus *) proclamatur:*

Tollite in altum oculos vestros, et postulate misericordiam a Deo elemento pro tali metropolitæ, aut episcopo, aut presbytero, et monacho, qui ordinatur, et constituitur¹ catholicus patriarcha in Arsacis civitatibus Seleucia et Ctesiphonte, et ad totam politiam (gubernationem) Orientis et Occidentis **, ad quam segregatus est. Orate pro eo. *Respondet populus:* dignum et justum est, ter: *et recitant metropolitanæ omnes voce, quam ipsi intelligant, orationem hanc.*

Nos quoque exules, quibus commendata est magna domus Dei, quæ est sancta Ecclesia, jussu Dei Patris veritatis et beneplacito ejus dilecti Filii D. N. J. C.; et permissu Spiritus Paracliti: in verbo vivo, et immortalis, quo sancti patres nostri donum istud gloriosum patriarchatus dederunt sanctae huic sedi, quæ est in magna ista Coehensi ecclesia in Seleucia et Ctesiphonte Arsacis civitatibus: accedimus et nos tenues, pauperes ac miseri famuli tui, supplicesque rogamus, ut ideam hoc donum spirituale, patriarchatus nempe, misericorditer custodiatur apud rectorem hunc, qui segregatus est², ut sedeat super sedem hanc sanctam usque in diem revelationis D. N. J. C., simul autem nos cum ipso in spiritu unanimes, in consensu sine scissione, in charitate sine dolo, omnibus diebus vitae nostrae; et ipse Christus custodiat rectorem hunc sine laesione ab omnibus contrariis, et liberet eum ab omnibus tribulationibus; atque proferat iudicium suum cum victoria, corroboretur quoque brachio alto et potenti Domini, sique armatus virtute Spiritus Sancti, ut non cadat coram inimicis veritatis. Eia, Domine Deus noster, custodi servo tuo huic donum istud magnum patriarchatus. *Repete.* Quod est tuum, tuque ei dedisti. Custodi etiam nobis consensum hunc cum eo juxta pactum tuum verum, quod fecisti cum Abraham, et Isaac et Jacob, et tota Ecclesia tua sancta, quam tibi elegisti, etiam, Amen: et da, Domine, perfectionem, quæ a te provenit, et gratia tua ac auxilium misericordiae tuae sint super populum tuum, et super Ecclesiam tuam, quam elegisti tibi, omnibus diebus saeculi. *Et attollit vocem princeps metropolitanæ.* Nunc et semper, et in saeculum saeculorum. *Respondent:* Amen.

Tunc afferunt Kaphitam, et princeps metropolitanæ illam super caput ejus demittit; et induit eum Biruaa; et tradit illi baculum ipsius in

¹ A. deest constituitur. — ² A. electus est.

*) Qui est Cascaear episcopus, orarium humero impositum gerens ad modum diaconi. Apud reliquos Syros episcopi assistentes in signum consensus presbyterorum et diaconorum ministrantium officio etiam funguntur, sed orarium non mutant.

**) Nomen Occidentis additum a recentioribus, postquam Nestorianus patriarcha ditionem habere coepit in Syria, Palaestina et Cypro: nam antiqui codices solum Orientis nomen videntur expressisse. Ita et princeps metropolitanæ, quum baculum pastorem consecrato tradit, regimen Orientis memorat, non Occidentis.

manum ejus, signatque eum in fronte dicens: Segregatus est, et sanctificatus, et perfectus, et consummatus, et ordinatus est talis in magnam opus patriarchatus, pro magna ecclesia Cocheni in Seleucia et Ctesiphonte, et pro toto Orientis regimine, in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti in saecula. Respondent: Amen.

Tum accedunt duo metropolitae, alter a dextris, et alter a sinistris ejus, et statunt eum coram altari; qui tribus vicibus adorat, gratias agens pro concessio sibi dono: et convertit faciem ad occidentem. Metropolitanus vero accedat, et adorant coram eo, et salutatio eo stant hinc et inde, et post eos episcopi: deinde universus coetus, qui in cancellis est, adorant coram eo, et benedictione ab eo accepta, stant unusquisque ordine suo. Incipit autem Catholicus hymnum cancellorum: Domine noster in miserationibus tuis. Aut: Turbae cruce redemptae. Gloria. Christe servator nostrer, tu conserva. Aut: Ecclesia gloriosa. Et egrediuntur ad bema; oratque Catholicus, et dicunt: Tibi Domine, et Sancus: iuxta ordinem? Dum autem prima prophetiae lectio inchoatur, dicitque diaconus: sedete et silete: accedunt metropolitae Elam et Sobae*, et Perath-Mesenae, et reliqui deinceps, unusquisque ordine suo, apprehensumque eum a dextris et a sinistris collocant in sede patriarchali; baculosque metropolitatum tollunt ab eis, quoniam non licet eis coram patriarcha baculos tenere. Episcoporum autem baculi jam antea detracti fuerant. Lectiones autem, quas legunt, sunt haec: Prima: Ecce testem gentibus: Secunda: Antequam formarem te in utero: Initium? Domine in virtute tua laetabitur Pastor. Unus episcoporum legit apostolum: Hoc mandatum commendo. Patriarcha legit evangelium ex Johanne: Qui non intrat per ostium in ovile ovium. Et dicit hominiam: aut praecipit uni ex metropolitatis, ut legat, et alter hominiam habeat, et alius liturgiam celebret, si ipsi placuerit: quod enim sibi libuerit, id praecipit. Tum intonant primam praedicationem diaconi omnes: secundam presbyteri; antiphonam mysteriorum (ad communionem) oeconomi**, Cumque mysteria absoluta fuerint, procedentes ad aedem Mar Timothei***), inchoant communem hymnum: cum vero eo pervenerint, dicunt, Gloria et A saeculo: et unusquisque eorum orationem recitat. Tum unus ex eis, concione habita, benedicit populo. Universa autem turba comedit, et bibit coram eo in illa die.

Mane autem feriae secundae sub ortum solis praeparant sedem ante aedem Mar Saibae. Conveniunt vero metropolitae omnes, et episcopi, et presbyteri, et diaconi, et fideles in Ecclesiam: et orant, incipuntque psalmum initi: Cantate Domino canticum: Vel, Dominus regnavit, exultet, vel Exultabo te Domine; in fine tertii toni. Tum orant, et inci-

* A dicit. — 2 A de more. — 3 A Antiphona.

*) Sobensis inter metropolitatis secundum locum occupat ex decreto synodi anni 552. sub Josepho patriarcha habitae.

***) Archidiaconi apud Nestorianos oeconomorum officio funguntur, quos proinde ecclesiarchas vocant.

****) Hoc est coenobium a Timotheo patriarcha saec. VIII. declinante exstructum, quod Calijesu et Catholici nomen obtinuit.

piunt cantus: Tono primo: Pater noster, qui es in caelis, quantum volunt. Et subjungunt tono secundo: Per virtutem: cumque ab ecclesia egressi fuerint, et ad ostium scholae pervenerint metropolitae omnes, et episcopi unacum patriarcha, paramenis sacris induit, et baculos manutinentes, procedunt scholastici cum cruce, evangelio, thuribulo et lampadibus, et clamant, dicentes: Benedic Domine. Quibus praesul, qui reperitur¹, benedicit. Tum in duos choros distribuit cantus omnes, ut in Hosanis feri solet, consequenter disponunt usque ad ecclesiam Cochenensem, quam ubi intraverint, dicunt, Gloria et A saeculo: et orant, et absolunt orationem. Deinde in coenobium Koni*), quod est sancti Maris apostoli, descendunt. Coenobitae autem usque ad Tigrim obnoiam ei procedunt, tribusque vicibus coram eo exclamant: Benedic Domine. Quibus ille benedicit, inchoatque cantus Apostolorum, et Occursus a ripa Tigris, usque ad mansionem Apostoli: sternuntque coram eo strata, ne humum pedibus conculcet: peractisque Sacramentis, pacem precantur et salutem dicunt. Deinde procedunt ad monasterium Sancti Gabriels in Charsa, monachis obnoiam ei cum solemn pompa procedentibus. Cumque liturgiam celebraverint, panem manducant in eodem coenobio. Inde in naves descendunt, et Bagdadum redeunt ad sedem patriarchalem: excipiuntque eum solemniter, primum Mahusitae**), deinde Hirtenses, tertio autem in monasterio S. Phectionis martyris, quod ad Surtam fluvium situm est.

Explicit chirotonia Patriarchae. Et Domino nostro gloria. Amen. ***)

Ordinatio archidiaconi.

Item virtute Dei designamus impositionem manus archidiaconi.

Primum. Pater noster, qui es coelis. Episcopus orat: Virtus tua, Domine, perficitur per manus imbecillitatis nostrae. Et adimple per operam exiguitalis nostrae ministerium hoc spirituale concessionis sacerdotii, quod per gratiam a dominatione tua nobis conceditum est. Largitor donorum spiritualium, Domine universorum.

Psalmus. Laudate Dominum in sancto ejus. Ter. Alleluja.

Ponit incensum. Oratio. Oratio nostra suavis tibi sit. Excelsus in omni. Altare tuum, Domine fortis.

Gloria. Virtutes angelorum.

Oratio. Corroborata, Domine, servum tuum per clementiam tuam, et adjuva² adorantem te per gratiam tuam, eique auxiliare per multitudinem abundantem misericordiae tuae, ad perficiendam et adimplendam³ voluntatem dominationis tuae cunctis diebus vitae suae, Domine universorum⁴.

¹ A deest, qui reperitur. — ² B add. hunc. — ³ B deest et adimplendam. — ⁴ B add. Pater, Filii et Spiritus Sancte. Amen.

*) Est coenobium, ecclesia et schola S. Maris extra Cochen, ubi veteres Seleucienses archiepiscopi tumulari solebant.

***) Vide pag. 242. n. 3.

****) Hic in codice sequuntur canones de auctoritate et ordine patriarcharum, eorumque electione, quos et Assemanus reddidit. Nos utpote ad finem nostrum non pertinentes omisimus.

Hic signet caput ejus, qui ordinatur. Archidiaconus: Attollite corda vestra ad altitudines altissimorum et supplicate miserationem Dei misericordis pro presbytero N. (vel monacho N.), qui ordinatur episcopus super urbem N. (vel super ecclesiam Dei in civitate N.), ad quam designatus est. Orate pro eo.

R.: Dignum et justum est.

Tunc caput imponat dexteram capiti ejus, qui ordinatur, sinistra extensa ad modum supplicantis et dicat: Deus magne etc. p. 243.

Hic signet caput ordinati: post quod episcopi removeant manus suas de lateribus ejus et evangelium de dorso ejus et ipse adoret et surgat. Tunc archidiaconus sumat Maqram et Beronam de altari, et det eas capiti, qui vis induat ordinatum et dicat:

Domine induat te veste coelestis gloriae; armet te mysticis et spiritualibus armis; ornet te operibus justitiae et honestet te donis castitatis; ut absque macula vel turpitudine pascas oves commissas Revelationis tuae, in timore Dei et in omni sanctitate, nunc et semper. Amen.

Tunc caput tradat pedum in dexteram ejus et dicat:

Virga virtutis, quam Jesus Christus Dominus emittit ex Sion. Ipse te pascet et per te ducat eos, quos tu pasturus es. Amen.

Tunc signet eum inter oculos pollice suo ab infra sursum et a dextera ad sinistram et dicat:

Segregatus est, consecratus et perfectus N. ad magnum opus episcopatus in civitate (vel oppido) N. in nomine Patris, et Filii et Spiritus Sancti. R.: Amen.

Tunc osculetur caput ejus et dicat:

Christus, qui te elegit ad pascendas oves suas, confortet te, ut probatum te reddas voluntati Majestatis ejus, usque in finem. Amen.

Tunc ordinatus inclinet coram capite et osculetur ejus dexteram, et caput collocaet eum in loco ejus proprio, ubi omnes praesentes eum salutent. Postea dicatur oratio Kanke (cancellorum), et tunc omnes proficiantur in chorum et recens ordinatus leget evangelium, praedicabit et offeret oblationem. Si duo simul ordinati sunt, unus legat evangelium et alter offerat: si tres, tertius praedicet.

Ordinatio metropolitaram.

Post duas horas ab ortu solis, patriarcha, metropolitae et episcopi induant vestes suas et ingrediantur in bema et patriarcha stet in gradu altaris pedum suum manu tenens.

Si ille, qui metropolitae fit, sit presbyter vel monachus ministrans Ecclesiae, ordo ordinationis episcopi legatur super ipsum, et ipse ascendat a presbyteratu ad gradum metropolitae, excepto quod in orationibus ordinationis: Deus noster bone etc. et Deus magne etc. vox metropolitae substituat illi episcopus. Si sit episcopus, ingrediat in bema, non ut summus sacerdos, sed vestitus pallio presbyteri, licet sit episcopus, et patriarcha dicat:

Gratias agimus superabundanti sanctitati tuae, Domine, et adoramus thronum Majestatis tuae et laudamus perfectam potentiam tuae adorandae Trinitatis, tu, qui es causa cujuscumque initii, dator cujuscumque domini, ens sine initio et sine fine, Domine omnium, etc.

Psalms 131.

Diviserunt nationes et civitates ad opus suum, ut unusquisque se probatum redderet per suos labores. Perfecti sunt confidentes verbo, quod ipse locutus est: ecce, ego vobiscum sum jugiter usque ad finem mundi.

Oratio. Oramus et obsecramus te, rex excelsae et Domine adorande, qui facis quodcumque tibi placuerit propria auctoritate, in coelo et in terra, et sustines et regis omnia mihi potentia voluntatis tuae, ut velis mittere deorsum dexteram miserationum tuarum et fovere super hunc famulum tuum, quem gratia tua elegit, ut perficiatur ad mysticum opus summi sacerdotii, dator omnium donorum spiritualium, Domine omnium etc.

Tunc sequatur canon: Dominus Deus noster omnia, quaecumque vult, facit, sicut in ordine ordinationis episcoporum in fine doctologiae. Post quem unusquisque metropolitae et episcopus dicat unum ex canonibus supplementariis.

Tunc patriarcha oret sicut sequitur.

Domine, indue hunc tuum adoratorem veste summi sacerdotii et vesti eum summo sacerdotio et da in manum ejus baculum pastorem, et fac eum sapientem administrum domus tuae, ut dispenses cibi portionem debito tempore, Domine omnium etc.

Psalms 122.

Domine, da huic tuo servo donum auctoritatis summi sacerdotii.

Tunc legatur evangelium assignatum festo Petri et Pauli, post quod archidiaconus dicat: Pax nobiscum. Tunc caput dicat: Gratia Domini nostri Jesu Christi, quae perficit omni tempore, usque ad responsorium: Dignum et justum est, sicut in ordine ordinationis episcoporum, voce metropolitae substituta in locum illius episcopus. Post quod sequatur oratio: Deus magne et aeternae, qui omnia secreta novisti etc. cum hac additione post vocem diacnissas: et post nostrum exitum ex hoc mundo, secundum voluntatem tuae divinitatis, officium patriarchatus perficiatur per ipsum ad omnem populum in Ecclesia Dei.

Hac oratione absoluta, caput vestiat metropolitam talari et casula et det in manum ejus pedum et signet eum inter oculos et dicat: Segregatus est etc. in officium metropolitae etc., ut in ordine praecedenti.

Tunc osculetur ejus caput et dicat:

Christus, qui erexit gradum tuum et magnificavit donum, quod tibi dedit ex misericordia sua, ipse in gratia sua et miseratione perficiat te in omni vita proba et pia nunc et semper. Amen.

Tunc caput sumat eum manu et collocaet eum in proprium locum. Postea omnes presbyteri et diaconi salutent eum, et ipse proficiatur cum patriarcha in chorum et legat, et si potest, praedicet.

3. Restitutio sacerdotis, qui offendit.

(Habetur anglice apud G. Percy Badger, the Nestorians and their rituals. Lond. 1852. T. II. p. 350.)

Si sacerdos, qui offendit, suspensus fuerit a sacerdote suo, episcopus vel metropolitae, qui eum restituit, dicat super ipsum hanc orationem.

Deus noster bone et rex, qui omnium misereris, cujus gratia et misericordia abundat in omnes, effunde, Domine, misericordiam charitatis tuae super hunc famulum tuum, et renova in eo Spiritum Sanctum, ut administret tua vivifica et sancta sacramenta; purifica eum ab omni inquinamento corporis et animae, confirma in eo spem tuam, dirige gressus ejus in via justitiae, fac eum idoneum in tua misericordia ad offerendas tibi oblationes puras in tuo sancto altari ad utilitatem populi tui electi, et ad consecrandum propitiatorum sinum spiritualis nativitas pro illis, qui gratia tua ad communionem adoptionis Majestatis tuae vocandi sunt; fac eum sodalem sacerdotum purorum in Ecclesia tua sancta, et conforta eum gratia tua, et servet mandata tua, perficiat voluntatem tuam et ministret coram te corde puro et conscientia bona, ut dignus sit, qui recipiat coelestem haereditatem, cum apparuerit dilectus Filius tuus, Dominus noster Jesus Christus de caelo, cui cum te et Spiritu Sancto tribuamus gloriam, honorem, laudem et adorationem, nunc et in saecula saeculorum. Amen. *)

Hic episcopus signet caput ejus signo crucis.

Ordinationes Armenorum.

(Ex ordinationibus Armenorum usque ad presbyteratum inclusive praecipuos ritus praecipuasque orationes primus edidit Clemens Galanus in Conciliationis ecclesiae Armenae cum Romana Tomo I. p. 110. sqq. ex vetustissimo rituali Armeno, quo episcopos in ordinibus conferendis utentes ipse Constantinopoli in Armenia, quae inibi exstat, ecclesia patriarchali viderat, et in latinam linguam verterat jussu S. C. de Propaganda Fide. Aliqua etiam ex ordinationibus praebuit T. III. p. 650. sqq. Omnes ordinationes Armenorum, inclusa etiam patriarchatum consecratione et Vartabietorum promotione edidit collatis nonnquam pluribus codicibus Joannes Marchio de Serpos in opere suo: Compendio storico di memorie cronologiche concernenti la religione e la morale della nazione Armena suddita dell'impero Ottomano Venezia 1786. T. III. p. 372. sqq. Ritus italice describit, orationes plurimas latine tradidit. Nos hic ordinationum Armenicarum usque ad presbyteratum inclusive versionem a R. D. Richter, in collegata S. Cajetani Monachii praebendato confertam ex Maschdoz majori Monophysitarum 1807. impresso edimus collatis aliorum revisionibus, consecrationem episcopi et patriarchae ex Serposio addentes, cum in rituali nostro non sint. Ea enim, quae ad patriarcham pertinent, in his, quae episcopos inseruiunt, Pontificalibus impressa non sunt. Vartabietorum promotiones ex eodem rituali, collato Serposio, sunt. Notis et collationibus nostris quaedam Cl. translatoris animadversiones de vocabulorum Armenorum significatione locisque Scripturae, ad quae textus alludit, superadditae sunt.)

Ordo tonsurationis clericorum.

Canon et initium ordinis septem dignitatum Ecclesiae: clericorum et diaconorum et sacerdotum, qui ordinantur ab episcopo.

*) Cf. orationes: Deus noster bone p. 236 et Domine Deus fortis p. 236.

Et primum dignitatum clericorum, qui sunt psalmos canentes et lectores.

Deinde et aliorum secundum unumquemque ordinem *).

*Episcopus vestitus thus offert mensae, et ciciens foras ad portam ecclesiae sedet in throno **), et clericorum ordines circumstantes eum dicunt hymnum secundum diem convenientem, sive etiam:*

Laetare, sancta Ecclesia, nam Christus, rex coelestis, hodie te coronavit per sanctam crucem suam et ornavit arces tuas admirabili gloria sua.

Exulta valde filia Sion, nam terra hodie facta est coelum iterum renovatione tua, et rex coelestis dignatus est habitare in te.

Cum ordinibus coelestium exercituum exsultantes celebramus hodie incessabilem glorificationem.

Laetare, sponsa immaculata, de tuo imperscrutabili mysterio.

Gloria Patri etc.

Ordines angelorum descendentes de coelo cantant dicentes, mirabili voce modulantes cantant canticum benedictionis voce ter: Sanctus, dicente.

Deinde ducunt ordinandum ad episcopum, et diaconus dicit:

Et etiam Dominum pacis rogemus, suscipe, salva et miserere.

Et populus dicit: Domine miserere.

Diaconus proclamat:

Unanimiter deprecemur clementissimum Deum, Dominum nostrum Jesum Christum pro servo suo N., qui festinavit amore praecidere capillos verticis ejus, ut det ei Spiritum Sanctum et aperiat oculos ejus omni spirituali sapientia conversari cum terriculis et pervenire ad lumen dulcedinis gloriae coelestis. Omnipotens Domine Deus noster salva et miserere. Benedic Domine.

*) Serposius sequentia praemittit ritibus ordinationum a se descriptis: Ordinandus certior factus, in ordinandis nihil eorum desiderari, quae ad ordinationem requiruntur, die ante ordinationem Pontificalibus indutus se confert ad limina ecclesiae, comitante clero. Ibi omnes ordinandos genuflexos benedicit sedensque in faldistorio ipsos interrogat, ad quosnam ordines promoveri velit. Postquam senior sacerdotum ad haec respondit, tunc exponit ipsis strenuo alitudinem et gravitatem vocationis, officia et terribilem rationem, quam Deo erunt reddituri, si forent praevaricatores. Deinde alloquitur circumstantem clerum et populum, omnes appellat, ut si quid habeant quod dicant de fide et moribus candidatorum, libera voce pandant, nihil celantes; hoc enim non fieri posse sine gravissima culpa; protestatur, se fore innocentem coram Domino, admittens in sanctorum homines indignos deceptus falsis testimoniis vel securus silentio perverso illorum, qui respectu humano nolent veritati honorandi cum reliquo clero et populo; interea praeparantur omnia ad sacram crastinae diei, quae dominica esse solet, ordinationem requisita.

**) Ex Serposio episcopus incipit liturgiam (sicut et Galanus inter missarum solemniam tonsuram conferri testatur) incensato altari et dicto Introitu descendit ab altari et sedet in sede episcopali, tonsuram collaturus.

manus; omnes orate, ut dignus hic fiat gradum episcopatus sui immaculatum custodire in sanctuario Dei. Hic fit longissima oratio ad divinum Redemptorem, ut super hunc novellum episcopum mittere dignetur Sanctum et divinissimum Spiritum illum, quo pleni fuerunt sancti Apostoli, ut ipso confortatus possit sustinere omne pondus sui gradus, praedicans inconcussae orthodoxae doctrinae, convincens incredulos, catechizans poenitentiam peccatores, in vera fide et virtute stabiliens fideles, reducens ad confortians afflictos; consilium bonum praebens iis qui dubii sunt, prudentia, caritate, mansuetudine, patientia, oratione etc. Hac oratione finita, chorus cantat psalmum 131. *Memento Domine David* etc., recitantur deinde tres lectiones et unum Evangelium; ab uno episcoporum dicitur praeconium prolixum, quo in nomine totius Ecclesiae precatur a Deo Christo Jesu vitam et salutem patriarchae, omnibus orthodoxis episcopis, presbyteris, diaconis, clericis, monachis per totum orbem dispersis, novello pastori, et omni populo sancto Dei etc. Patriarcha rursus incipit supplicare majori cum fervore, ut de alto coelorum descendat cum suis donis supra initiatum divinum Paracletum; et postquam chorus praelationem sacrae episcoporum unctioni convenientem dixit, patriarcha capit electi sacro chrismate in forma crucis ungit, dicens: *Caput tuum ungitur et benedicatur coelesti unctione, ut dignus fias episcopatu. In nomine Patris et Filii et Spiritus S. Amen.* Recitat deinde longam orationem, et ungit sacro chrismate novo episcopo ambos pollices, dicens: *Deus Pater Domini nostri Jesu Christi, qui iuxta beneplacitum voluntatis suae extulit te ad dignitatem episcopatus, virtute sua signat te sancta unctione; et abundanter implet spirituali benedictione, ut benedictum a te benedicatur, et consecratum a te consecratur: et omnia quae signaveris manu et pollice, consignentur, et super quos impones dexteram tuam, salute et misericordia compleantur.* Populus respondet: *Amen.* Dat ipsi deinde baculum pastorem, dicens: *Accipe hunc baculum et virgam episcopalem, ut corrigas et punias maleficos; et regas et pascas obedientes in lege et in praeceptis Dei semper.* Immittit ejus digito anulum dicens: *Accipe anulum, fides signaculum, et permane diligenter cum vera et recta fide in divino tuo statu sponsi sanctae Ecclesiae.* Dat ipsi librum Evangeliorum, dicens: *Accipe Evangelium regni coelorum, quod praedicabis populo, qui tibi a Deo commissus est; et Deus omnipotens augeat populum tuum, et super eum regnet in saecula saeculorum. Amen.* Deinde osculatur illum; similiter faciunt omnes reliqui episcopi, sacerdotes et universus clerus. Imponit deinde capiti ejus mitram eadem sane formula, quae habetur in Pontificali Romano. In ecclesia Armena traditis resumitur et continuatur liturgia, quae offertur pro novo episcopo, et cum advenit tempus consummationis, ascendit altare, sequens ipsum communicat specie utraque a patriarcha consecrata, et etiam episcopi digni. — Finita liturgia et gratiarum actione facta patriarcha discedit ex ecclesia, comitantibus episcopis et omni clero; novellus episcopus vero manet in sanctuario per quadraginta continuos dies.

Electio et inthronisatio supremi hierarchae seu Catholicos

Corpus episcoporum nominat tres praelatos dignissimos ad assumendum regimen universale ecclesiae et populi Armeni. Nominati examini rigoro se subjiciunt; et eligitur ad supremum regimen dignissimus ex ipsis, qui plenus sanctitate, orthodoxa fide et scientia sit oportet. Quum advenit dies elevationis ejus, universus clerus in ecclesia convenit, inter quos debent esse saltem duodecim episcopi, metropolitani et unus ex patriarchis inferioribus. In conspectu totius ecclesiae apparet electus, et eadem ratione, qua fit in consecratione episcoporum, sunt multae quaestiones de puritate vitae, de fide, de maturitate, de sapientia, de doctrina ejusdem. Si omnibus his bene instructus appareat et nihil plane promotioni ejus obstitit, jubetur publicam facere fidei professionem, et recitatur psalmus 88. *Miserere Domini in aeternum cantabo etc.;* adjunguntur lectiones prolixae ex Epistolis et Evangelis, quae leguntur in caeremoniali novorum episcoporum. Postea primarius ex diaconis facit praeconium, et postquam quadraginta vicibus ab omnibus dictum est: *Domine miserere, tollit vocem suam metropolitani dicens: Divina gratia, quae semper supplet indigentiam sacri ministerii apostolicae Ecclesiae, vocat hunc N. ab episcopatu ad patriarchatum in praefecturam domus Thogormae, in sanctae Ecclesiae ministerium, ac praelaturam, iuxta testificationem sui ipsius totiusque populi. Ego impono manus, vos autem omnes orate, ut dignus fiat potestatem apostolicae sedis immaculate administrare.* Deinde manus tenens super caput electi recitat supra ipsum longissimam orationem, supplicans divinum Redemptorem, ut mittat coesentialem ac consubstantialem sibi Spiritum Paracletum, et investiat novellum Catholicos plenitudine suorum donorum, ut possit digne ascendere ad cathedram S. Bartholomaei, S. Thaddaei, et S. Gregorii Illuminatoris, et orthodoxa fide ac sacris moribus munitus ecclesiam Armenam gubernare. Recitatur dein Ps. 131. *Memento Domine David etc.,* recitantur aliquot Epistolae et Evangelia, et duo episcopi cum voce alta alter-natim faciunt praeconium satis prolixum. Primarius postea ex inferioribus patriarchis supplicat oratione prolixa Deum, ut novus Catholicos digne altum fastigium hierarchiae Armenae occupet, et populum regat sana et orthodoxa doctrina, ut sit mitis, patiens, castus, sobrius, prudens etc. Hac oratione dicta induunt ipsum paramentis patriarchalibus, quae similia sunt iis, quibus vestiuntur Graecorum patriarchae, conducunt ipsum ad sedem patriarchalem; omnis clerus ipsum adorat, et secundum dignitatem accedunt ad osculum manus. Hac caeremonia finita descendit de throno, et medius inter alios patriarchas, episcopos, sacerdotes et diaconos ad sanctum altare accedit, et incipit liturgiam. Qua finita recitatur psalmus 22. *Domine regit me et nihil mihi deerit etc.* et legitur caput 5. epistolae S. Petri: *Seniores ergo usque ad vers. 11. Ipsi gloria et imperium in saecula saeculorum. Amen.* Similiter caput 21. v. 15. evangelii S. Joannis; *Cum ergo prandissent etc.* usque ad verba: *Sequere me versu 19.* Sic terminatur functio, deponuntur sacra paramenta, et Catholicos conducit secum ad prandium patriarchas, episcopos et principales ex clero.